

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

129 - ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమః సర్గః

|| హనుమద్భరతసంభాషణమ్ ||

బహూని నామ వర్షాణి గతస్య సుమహద్వనమ్ |

శృణోమ్యహం ప్రీతికరం మమ నాథస్య కీర్తనమ్ || 1 ||

కల్యాణీ బత గాథేయం లౌకికీ ప్రతిభాతి మే |

ఏతి జీవంతమానందో నరం వర్షశతాదపి || 2 ||

రాఘవస్య హలిణాం చ కథమాసీత్సమాగమః |

కస్మిన్నేశే కిమాశ్రిత్య తత్త్వమాఖ్యాహి పృచ్ఛతః || 3 ||

స పృష్టా రాజపుత్రేణ బృహస్పాం సముపవేశితః |

ఆచచక్షే తతః సర్వం రామస్య చరితం వనే || 4 ||

యథా ప్రవ్రాజితో రామో మాతుర్దత్తో వరస్తవ |

యథా చ పుత్రశోకేన రాజా దశరథో మృతః || 5 ||

యథా దూతైస్త్వమానీతస్తూర్ణం రాజగృహాత్ప్రభో |

త్వయాఽయోధ్యాం ప్రవిష్టేన యథా రాజ్యం న చేప్పితమ్ || 6 ||

చిత్రకూటం గిరిం గత్వా రాజ్యేనామిత్రకర్షణః |

నిమంత్రితస్త్వయా భ్రాతా ధర్మమాచరితా సతామ్ || 7 ||

స్థితేన రాజ్ఞో వచనే యథా రాజ్యం విసర్జితమ్ |

ఆర్యస్య పాదుకే గృహ్యాయథాఽసి పునరాగతః || 8 ||

సర్వమేతన్నహాబాహో యథావద్విదితం తవ |

త్వయి ప్రతిప్రయాతే తు యద్భుత్తం తన్నిబోధ మే || 9 ||

అపయాతే త్వయి తదా సముద్భ్రాంతమృగద్విజమ్ |

పరిద్యూనమివాత్యర్థం తద్వనం సమపద్యత || 10 ||

తద్గస్తిమృదితం ఘోరం సింహవ్యాఘ్రమృగాయుతమ్ |

ప్రవివేశాథ విజనం సుమహద్దండకావనమ్ || 11 ||

తేషాం పురస్తాద్బలవాన్లచ్చతాం గహనే వనే |

నినదన్సుమహానాదం విరాధః ప్రత్యద్యశ్యత || 12 ||

తముత్తిప్య మహానాదమూర్ధ్వబాహుమధోముఖమ్ |

నిఖాతే ప్రక్షిపంతి స్త నదంతమివ కుంజరమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

129 - ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమః సర్గః

తత్యత్పా దుష్కరం కర్త భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ |
సాయాష్టా శరభంగస్య రమ్యమాశ్రమమీయతుః || 14 ||

శరభంగే దివం ప్రాప్తే రామః సత్యపరాక్రమః |
అభివాద్య మునీన్సర్వాంజనస్థానముపాగమత్ || 15 ||

తతః పశ్చాచ్ఛూర్పణఖా రామపార్శ్వముపాగతా |
తతో రామేణ సందిష్టో లక్ష్మణః సహసోత్థితః || 16 ||

ప్రగృహ్య ఖడ్గం చిచ్ఛేద కర్ణనాసం మహాబలః |
చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణామ్ || 17 ||

హతాని వసతా తత్ర రాఘవేణ మహాత్మనా |
ఏకేన సహ సంగమ్య రణే రామేణ సంగతాః || 18 ||

అష్టాశ్చతుర్థభాగేన నిఃశేషా రాక్షసాః కృతాః |
మహాబలా మహావీర్యాస్తపసో విఘ్నకారిణః || 19 ||

నిహతా రాఘవేణాజౌ దండకారణ్యవాసినః |
రాక్షసాశ్చ వినిష్ఠిష్టాః ఖరశ్చ నిహతో రణే || 20 ||

తతస్తేనార్దితా బాలా రావణం సముపాగతా |
రావణానుచరో ఘోరో మాలీచో నామ రాక్షసః || 21 ||

లోభయామాస వైదేహీం భూత్వారత్నమయో మృగః |
అధైనమబ్రవీద్రామం వైదేహీ గృహ్యతామితి || 22 ||

అహో మనోహరః కాంత ఆశ్రమో నో భవిష్యతి |
తతో రామో ధనుష్పాణిర్ధావంతమనుధావతి || 23 ||

స తం జఘాన ధావంతం శరేణానతపర్వణా |
అథ సౌమ్య దశగ్రీవో మృగం యాతే తు రాఘవే || 24 ||

లక్ష్మణే చాపి నిష్క్రాంతే ప్రవివేశాశ్రమం తదా |
జగ్రాహ తరసా సీతాం గ్రహాః ఖే రోహిణీమివ || 25 ||

త్రాతుకామం తతో యుద్ధే హత్వా గృధ్రం జటాయుషమ్ |
ప్రగృహ్య సీతాం సహసా జగామాశు స రావణః || 26 ||

తతస్త్వద్భృతసంకాశాః స్థితాః పర్వతమూర్ధని |
సీతాం గృహీత్వా గచ్ఛంతం వానరాః పర్వతోపమాః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

129 - ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమః సర్గః

దదృశుర్విస్మితాస్తత్ర రావణం రాక్షసాధిపమ్ |
 ప్రవివేశ తతో లంకాం రావణో లోకరావణః || 28 ||
 తాం సువర్ణపరిక్రాంతే శుభే మహతి వేశ్యని |
 ప్రవేశ్య మైథిలీం వాక్యైః సాంత్వయామాస రావణః || 29 ||
 తృణవద్భాషితం తస్య తం చ నైర్వృతపుంగవమ్ |
 అచింతయంతీ వైదేహీ అశోకవనికాం గతా || 30 ||
 న్యవర్తత తతో రామో మృగం హత్వా మహావనే |
 నివర్తమానః కాకుత్స్థోఽదృష్ట్వా గృధ్రం ప్రవివ్యథే || 31 ||
 గృధ్రం హతం తతో దగ్ధ్వా రామః ప్రియసఖం పితుః |
 మార్గమాణస్తు వైదేహీం రాఘవః సహలక్ష్మణః || 32 ||
 గోదావరీమన్వచరద్వనోద్దేశాంశ్చ పుష్పితాన్ |
 ఆసేదతుర్తహారణ్యే కబంధం నామ రాక్షసమ్ || 33 ||
 తతః కబంధవచనాద్రామః సత్యపరాక్రమః |
 ఋశ్యమూకం గిరిం గత్వా సుగ్రీవేణ సమాగతః || 34 ||
 తయోః సమాగమః పూర్వం ప్రీత్యా హార్థో వ్యజాయత |
 భ్రాత్రా నిరస్తః కృద్ధేన సూగ్రీవో వాలినా పురా || 35 ||
 ఇతరేతరసంవాదాత్ప్రగాఢః ప్రణయస్తయోః |
 రామస్య బాహువీర్యేణ స్వరాజ్యం ప్రత్యపాదయత్ || 36 ||
 వాలినం సమరే హత్వా మహాకాయం మహాబలమ్ |
 సుగ్రీవః స్థాపితో రాజ్యే సహితః సర్వవానరైః || 37 ||
 రామాయ ప్రతిజానీతే రాజపుత్ర్యాశ్చ మార్గణమ్ |
 ఆదిష్టా వానరేంద్రేణ సుగ్రీవేణ మహాత్మనా || 38 ||
 దశ కోట్యః ప్లవంగానాం సర్వాః ప్రస్థాపితా దిశః |
 తేషాం నో విప్రకృష్టానాం వింధ్యే పర్వతసత్తమే || 39 ||
 భృశం శోకాభితప్తానాం మహాన్కాలోఽత్యవర్తత |
 భ్రాతా తు గృధ్రరాజస్య సంపాతిర్నామ వీర్యవాన్ || 40 ||
 సమాఖ్యాతి స్త వసతిం సీతాయా రావణాలయే |
 సోఽహం దుఃఖపరీతానాం దుఃఖం తజ్జ్ఞా తినాం నుదన్ || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

129 - ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమః సర్గః

ఆత్మవీర్యం సమాస్థాయ యోజనానాం శతం ప్లుతః |
 తత్రాహమేకామద్రాక్షమశోకవనికాం గతామ్ || 42 ||

కౌశేయవస్త్రాం మలినాం నిరానందాం దృఢవ్రతామ్ |
 తయా సమేత్య విభివత్పృష్ట్యా సర్వమనిందితామ్ || 43 ||

అభిజ్ఞానం చ మే దత్తమల్పిష్టాన్స మహామణిః |
 అభిజ్ఞానం మణిం లభ్యా చరితార్థోఽహమాగతః || 44 ||

మయా చ పునరాగమ్య రామస్యాక్లిప్తకర్తృణః |
 అభిజ్ఞానం మయా దత్తమల్పిష్టాన్స మహామణిః || 45 ||

శ్రుత్వా తాం మైథిలీం హృష్టస్త్రాశశంసే స జీవితమ్ |
 జీవితాంతమనుప్రాప్తః పీత్యాఽమృతమివాతురః || 46 ||

ఉద్యోజయిష్యన్నుద్యోగం దధే కామం వధే మనః |
 జిఘాంసురివ లోకాంతే సర్వాంలలోకాన్విభావసుః || 47 ||

తతః సముద్రమాసాద్య నలం సేతుమకారయత్ |
 అతరత్కపివీరాణాం వాహినీ తేన సేతునా || 48 ||

ప్రహస్తమవధీన్నీలః కుంభకర్ణం తు రాఘవః |
 లక్ష్మణో రావణసుతం స్వయం రామస్తు రావణమ్ || 49 ||

స శక్రేణ సమాగమ్య యమేన వరుణేన చ |
 మహేశ్వరస్వయంభూభ్యాం తథా దశరథేన చ || 50 ||

తైశ్చ దత్తవరః శ్రీమాన్యషిభిశ్చ సమాగతః |
 సురల్పిభిశ్చ కాకుత్స్థో వరాల్లభే పరంతపః || 51 ||

స తు దత్తవరః ప్రీత్యా వానరైశ్చ సమాగతః |
 పుష్పకేణ విమానేన కిష్కింధామభ్యుపాగమత్ || 52 ||

తం గంగాం పునరాసాద్య వసంతం మునిసన్నిధౌ |
 అవిఘ్నం పుష్యయోగేన శ్యో రామం ద్రష్టుమర్హసి || 53 ||

తతస్తు సత్యం హనుమద్యచో మహా న్నిశమ్య హృష్టో భరతః కృతాంజలిః |
 ఉవాచ వాణీం మనసః ప్రహర్షిణీం చిరస్య పూర్ణః ఖలు మే మనోరథః ||54||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే
 ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమః సర్గః || 129 ||